

Lietuvos gyventojų požiūris į teismus

Dr. Eglė Vileikienė

Vidaus reikalų ministerijos
Viešojo saugumo politikos departamento
vyriausioji specialistė

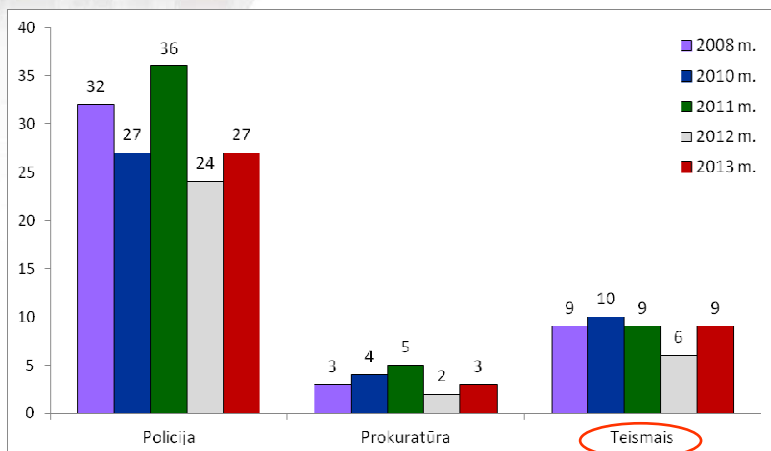
Nacionalinė teismų administracija
2014.01.31

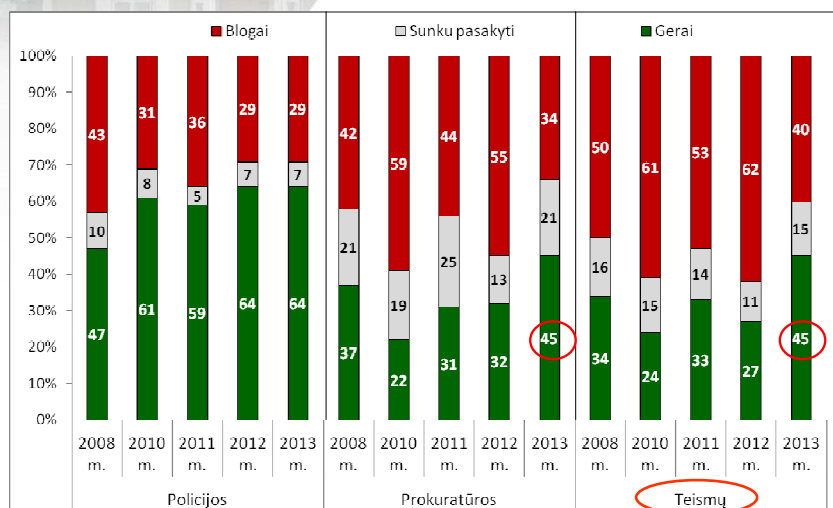
Tyrimo metodika

- Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa Vidaus reikalų ministerijos ir Nacionalinės teismų administracijos iniciatyva buvo atlikta 2013 m. rugpjūčio 7-21 d., rugsėjo 16-26 d. ir spalio 8-16 d. Pagal parengtą klausimyną apklausą atliko „Socialinės informacijos centras“.
- Visose Lietuvos savivaldybėse individualių interviu būdu buvo apklausti 15-74 m. gyventojai (atlikti 3036 interviu).
- Buvo panaudota daugiapakopė tikimybinė atranka. Respondentų atranka parengta taip, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas turėtų vienodą tikimybę būti apklaustas.
- Tyrimo rezultatų statistinė paklaida neviršija 1,8 proc. esant 95 proc. patikimumui.
- 2013 m. apklausos rezultatai lyginami su 2008-2012 m. apklausų duomenimis.

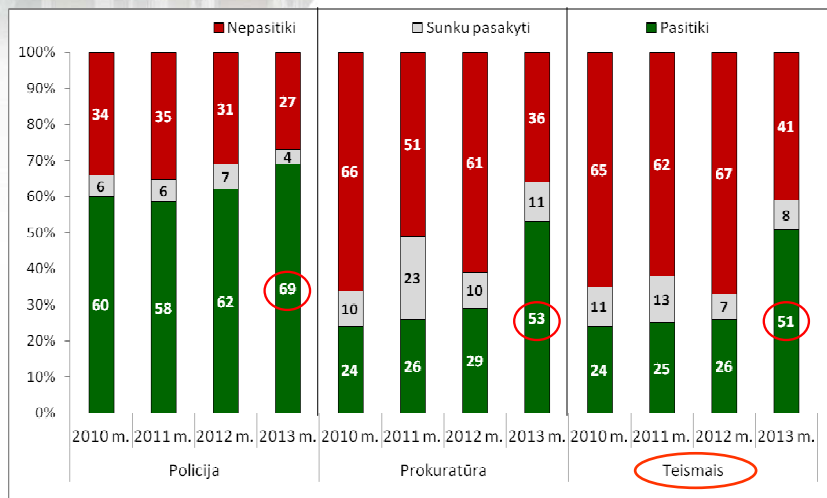
Gyventojai, per paskutinius 5 m. turėję reikalų su šiomis įstaigomis

Institucijų darbo vertinimas 2008-2013 m.

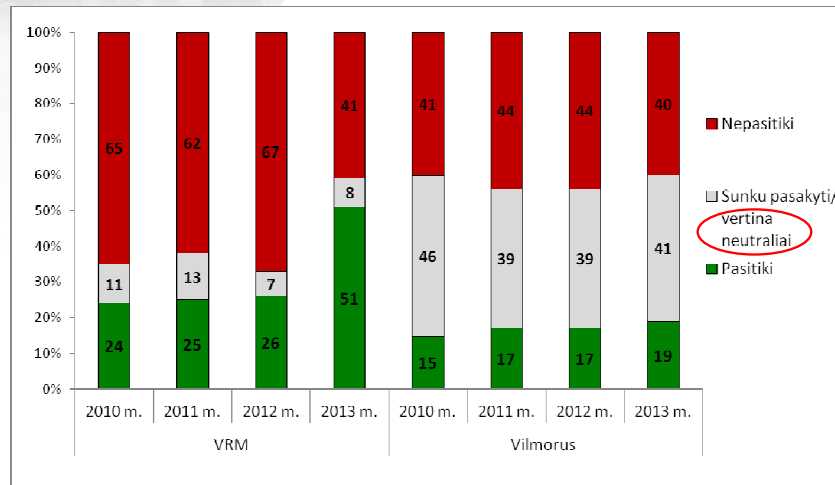
Pasitikėjimas institucijomis 2008-2013 m.

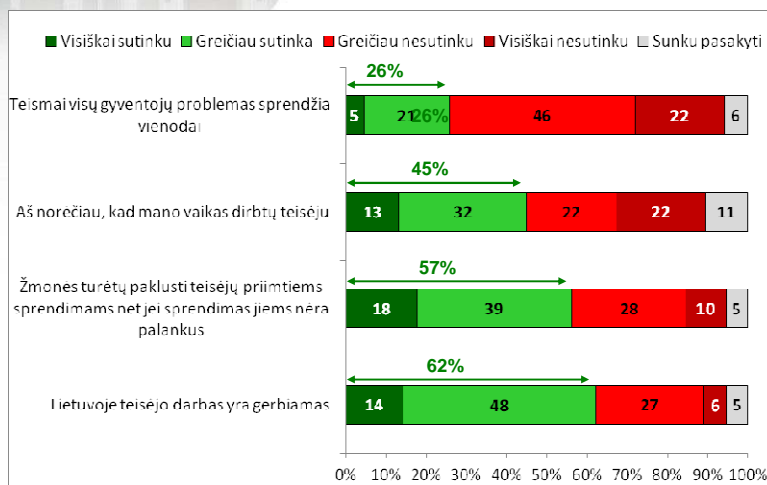
Nepasitikėjimo teismais priežastys (N=1368)

1	Įsitikinimas apie korupciją teismuose	„Teismai yra korumpuoti“, „Teismuose klesti kyšininkavimas“, „Teisėjus galima papirkti“	45%
2	Abejojama teismų priimamais sprendimais	„Teismai nepriima teisingų sprendimų“, „Teismuose nėra teisybės“, „Teismai ne visus vienodai baudžia“, „Teismus laimi tik turintys pinigų“, „Advokato ir teisėjo sutarimas nulemia teismo baigtį“, „Teismai yra šališki“, „Teismai nesiremia įrodymais“, „Yra daug užsakomųjų teismų, sufabrikuotų bylų“, „Teismai nubaudžia nekaltus žmones“, „Nemano, kad teismai nuteisia kaltuosius“	39%
3	Neigiama žiniasklaidos įtaka	„Dėl neigiamų pranešimų apie teismų darbą žiniasklaidoje“	9%
4	Prasta teismų darbo kokybė	„Teismai neatlieka savo darbo“, „Teismai vilkina bylas“, „Teismai blogai dirba“, „Teismai nieko neišrina“, „Teismų sistema yra prasta“	8%
5	Bendra neigiama nuomonė apie policiją	„Dėl neigiamų atsiliepimų apie teismų darbą“, „Dėl blogos teisėjų reputacijos“, „Dėl skandalų teismuose“, „Nemano, kad yra priežasčių pasitikėti teismais“	7%
6	Abejojama teismų sąžiningumu	„Teismai dirba nesąžiningai“, „Teismai gali apgauti“	5%
7	Neigiama asmeninė patirtis	„Turėjo blogos patirties“	3%
8	Neigiamos teisėjų savybės	„Teisėjai naudojami padėti“, „Teisėjai yra nekompetentingi“, „Teisėjai yra nemandagūs“	2%
9	Kitos priežastys	„Teismai neatsižvelgia į žmogų“, „Teismai pateikia nepakankamai informacijos“, „Mano, kad teismai nesavarankiški“	3%

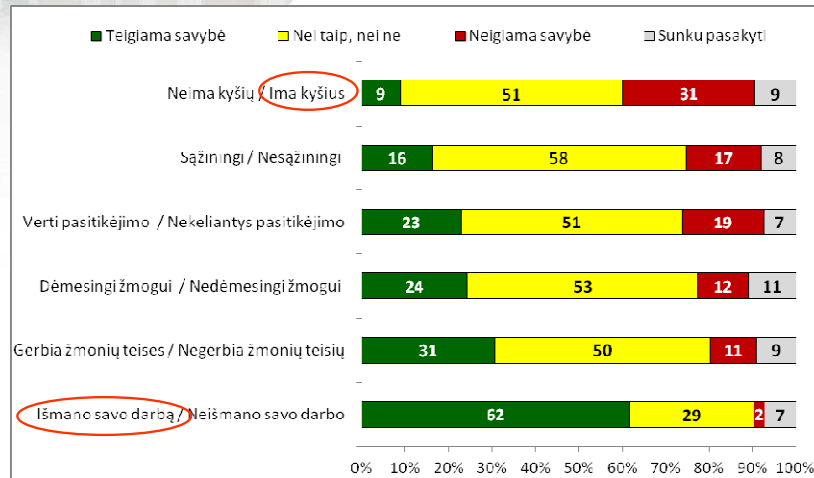
Pasitikėjimo teismais palyginimas

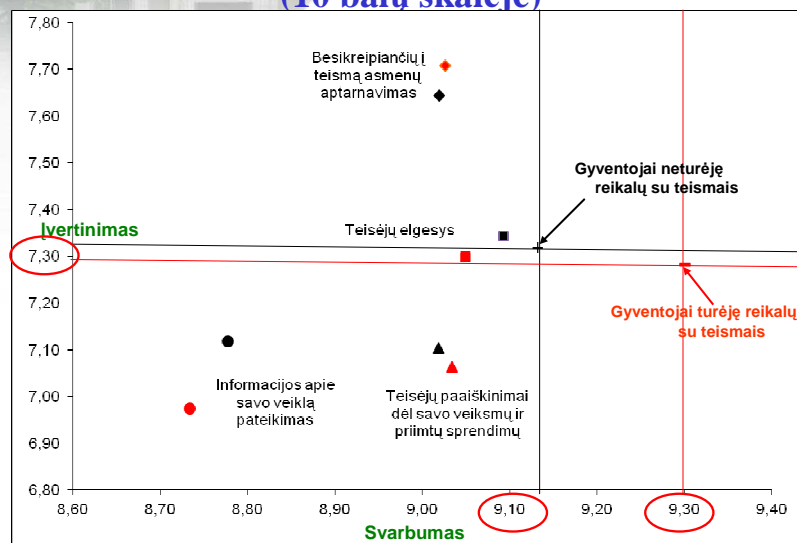
Gyventojai sutinkantys su šiais teiginiais

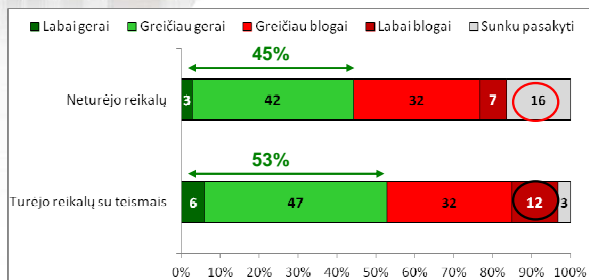
Teisėjų vertinimas

Atskirų veiklos sričių vertinimas (10 balų skalėje)

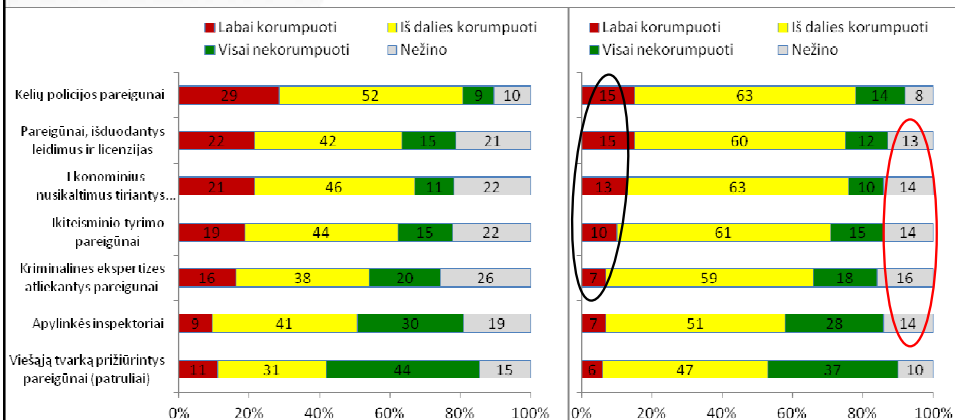

Asmeninių kontaktų su teismais įtaka jų veiklos vertinimui

	Turėjo reikalų su teismais	Neturėjo reikalų
Išmano savo darbą / Neišmano savo darbo	61	60
Gerbia žmonių teises / Negerbia žmonių teisių	23	20
Dėmesingi žmogui / Nedėmesingi žmogui	8	13
Verti pasitikėjimo / Nekeliantys pasitikėjimo	9	4
Sąžiningi / Nesąžiningi	4	-1
Neima kyšių / Ima kyšius	-9	-23

Ar šiose srityse dirbantys policijos pareigūnai yra korumpuoti? 2012 m. 2013 m.

Kyšininkavimo indeksai

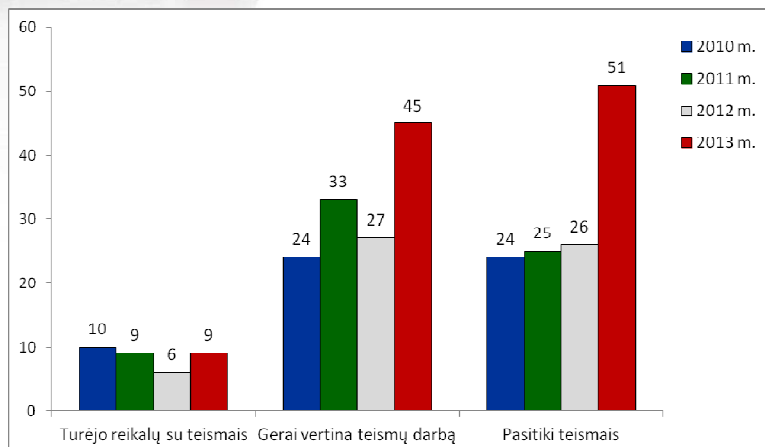

	<i>Turėjo reikalų</i>	<i>Reikalavo ar tikėjosi kyšio</i>	<i>Davė kyšį</i>	<i>Išsprendė problema</i>
	respondentai			
Prokurorai*	56	5	3	2
Teisėjai	229	21	4	2
Advokatai	146	13	6	5

	<i>Turėjo reikalų</i>	<i>Prievartavimo</i>	<i>Davimo</i>	<i>Efektyvumo</i>
	Indeksai			
Prokurorai*	56	0,09	0,05	0,67
Teisėjai	229	0,09	0,02	0,50
Advokatai	146	0,09	0,04	0,83

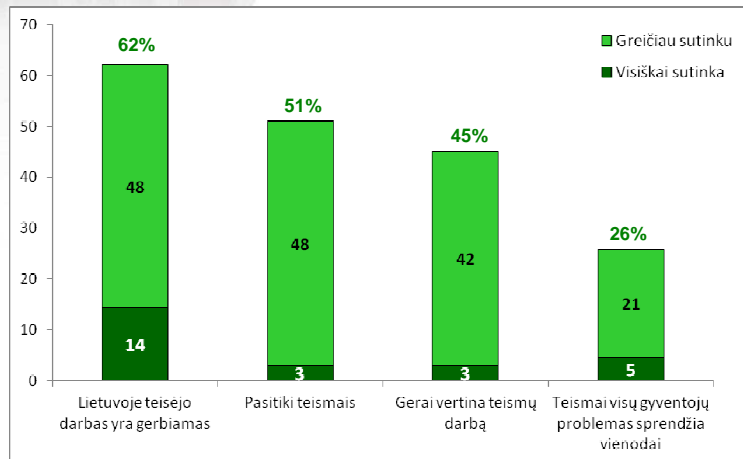
* Atvejai, kuriuos minėjo mažiau nei 100 respondentų

Pagrindiniai teismų veiklos vertinimo rodikliai

Pagrindiniai teismų veiklos vertinimo rodikliai

Išvados

- Tik nedidelė gyventojų dalis (9 proc.) tiesiogiai susiduria su teismais. Dažniausiai su teismais turi reikalų 30-39 m., turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir didmiesčių (ypač Vilniaus) gyventojai.
- 2013 m. išaugo teismų darbo vertinimas ir pasitikėjimas teismais. Palyginti su kitais, teismus geriau vertina jauniausi (15-29 m.) ir žemesnį nei vidurinį išsilavinimą turintys asmenys.
- Turėjusiųjų ir neturėjusiųjų reikalų su teismais vertinimai yra panašūs.
- Gyventojai nesieja teismų darbo su saugumo jausmu ir kriminogeninės situacijos vertinimu.

Išvados

- Pagrindinės nepasitikėjimo teismais priežastys yra šios: įsivaizdavimas, kad teismai yra korumpuoti ir abejojimas teismų priimamų sprendimų teisingumu.
- Teismų vertinimas siejamas su įsitikinimu apie korupcijos paplitimą šioje institucijoje. Gyventojai, manantys, kad teisėjai yra korumpuoti, daug mažiau pasitiki teismais ir labiau neigiamai vertina jų darbą.
- Korupcijos teismuose suvokimas yra nutolęs nuo realybės: tik 9 proc. respondentų (t. y. 21 iš 229) turėjusių reikalų su teismais nurodė, kad teisėjai iš jų reikalavo ar davė suprasti, kad nori kyšio. Ir tik 2 atvejais kyšio davimas padėjo išspręsti problemą.